

Molly Steimer (21/11/1897-23/7/1980): Μία αναρχική υπέρμαχος της ελευθερίας στο στόχαστρο των μπολσεβίκων

«Το όνομα της Μόλλυ Στάιμερ ελπίζουμε ότι θα το θυμούνται, έστω και αχνά, κάποιοι απ' τους εργάτες, στα χέρια των οποίων μπορεί να πέσει αυτό το άρθρο»

Τα πρώτα χρόνια

Η Μόλλυ Στάιμερ γεννήθηκε στις 21 Νοεμβρίου 1897 στο χωριό Ντούναεβτσι της νοτιοδυτικής Ρωσίας. Στην ηλικία των 15 έφτασε στις ΗΠΑ, μαζί με τον πατέρα της, τη μητέρα της Φράνυ, και τους πέντε αδερφούς και αδερφές της. Άρχισε να δουλεύει σε ένα εργοστάσιο ενδυμάτων για να βοηθήσει την οικογένειά της. Τότε άρχισε να συνειδητοποιεί την κρατική εκμετάλλευση. Διάβαζε Μπακούνιν, Κροπότκιν[1] και Γκόλντμαν και έγινε αναρχική (1917). Συμμετείχε σε ένα παράνομο περιοδικό στη γλώσσα Yiddish, το Der Shturm (Η Καταιγίδα). Μετά από ατελείωτες εσωτερικές διαφωνίες, η ομάδα μετεξελίχθηκε στην αναρχική ομάδα Frayhayt (Ελευθερία) που έκανε τις συναντήσεις της στο πυκνοκατοικημένο ανατολικό Χάρλεμ (στην 104th street[2]), όπου ο μισός πληθυσμός ήταν μετανάστες, και εξέδιδε την καινούρια ομώνυμη εφημερίδα. Βγήκαν 5 τεύχη από τον Ιανουάριο έως το Μάιο του 1918. Ως «σλόγκαν» της εφημερίδας είχαν το «Η καλύτερη κυβέρνηση είναι αυτή που δεν κυβερνάει καθόλου» του Henry David Thoreau (στα Yiddish: Yene regirung iz dibeste, velkhe regirt in gantsn nit), παράφραση της διατύπωσης του Jefferson: «Η καλύτερη κυβέρνηση είναι αυτή που κυβερνάει λιγότερο».

Η ομάδα αρχικά υποστήριξε τη ρωσική επανάσταση καθώς πολλοί αναρχικοί τότε είχαν γοητευτεί από την αυτοδιαχείριση των σοβιέτ, αλλά αργότερα κατάλαβαν την απάτη των μπολσεβίκων και την καταστολή της ελεύθερης σκέψης, τις φυλακίσεις και τα βασανιστήρια που εξαπέλυσαν οι κομμουνιστές. Συμμετείχαν καμιά ντουζίνα νέοι άνδρες και γυναίκες, εργάτες και εργάτριες εβραϊκής καταγωγής από την ανατολική Ευρώπη, όπως, για παράδειγμα, ο Τζέικομπ Έιμπραμς, που είχε γεννηθεί στην Ουκρανία το 1894 και συμμετείχε στην αποτυχημένη επανάσταση του 1905 στη Ρωσία.[3] Έγινε αναρχικός αφού μετανάστευσε στη Νέα Υόρκη και εργαζόταν ως βιβλιοδέτης. Είχε υποστηρίξει τη μη-έκδοση του Αλεξάντερ Μπέρκμαν στο Σαν Φρανσίσκο, όπου οι αρχές ήθελαν να τον εμπλέξουν στην υπόθεση της βόμβας για την οποία κατηγορήθηκαν οι Mooney-Billings.[4] Η γυναίκα του, Μαίρη, συμμετείχε επίσης στην ομάδα. Επίσης, συμμετείχαν ο Χάιμαν Λατσόφσκι, τυπογράφος, πιο πολύ μαρξιστής παρά αναρχικός, η κοπέλα του Έθελ Μπερνστάιν, η αδερφή της Ρόουζ Μπερνστάιν, ο Τζέικομπ Σβαρτς, ο Σαμ Χάρτμαν, ο Μπέρναρντ Σερνάκερ, η Τσιάρα Λάρσεν, οι Σαμ και Χίλντα Άντελ, και ο Ζάιμαν και η Σόνια Ντέανιν.[5]

Τύπωναν μυστικά σε πολύγραφο και μοίραζαν την εφημερίδα σε γραμματοκιβώτια. Σύντομα οι αρχές άρχισαν να ψάχνουν γι' αυτή την ομάδα, αφού εναντιωνόταν στον πόλεμο.

Ανάμεσα σ' αυτά που μοίρασαν ήταν 2 φυλλάδια –ένα στα αγγλικά και το άλλο στα Yiddish– ενάντια στην αμερικανική στρατιωτική επέμβαση με 7.000 στρατιώτες στη Ρωσία, που εξήγγειλε ο πρόεδρος Γούντροου Γουίλσον τον Αύγουστο και αποφασίστηκε τον Ιούλιο. Το πρόσχημα για την αποστολή στρατευμάτων ήταν η υπεράσπιση μιας τσέχικης λεγεώνας, που είχε απομονωθεί στην Ουκρανία, όταν η Ρωσία αποσύρθηκε από την 1η Παγκόσμια Ανθρωποσφαγή με τη Συνθήκη του Μπεστ-Λιτόβσκ.[6]

Αυτά τα δυο φυλλάδια τους έφεραν αντιμέτωπους με τις αρχές. Στις 23 Αυγούστου 1918, εφημερίδες της Νέας Υόρκης ανέφεραν ότι κυκλοφόρησαν ανατρεπτικά φυλλάδια, τα οποία οι δράστες είχαν τυπώσει σε πέντε χιλιάδες αντίτυπα το καθένα. Τα φυλλάδια

καλούσαν σε γενική απεργία ενάντια στη στρατιωτική επέμβαση που στόχευε τους εργάτες της Ρωσίας.[7]

Τι έγινε εκείνη τη μέρα; Η Στάιμερ είχε διανεμίει τα πιο πολλά φυλλάδια σε διαφορετικά σημεία της πόλης. Μετά, πήγε στο εργοστάσιο όπου δούλευε, στο κάτω Μανχάταν, και τα μοίρασε χέρι με χέρι. Τα υπόλοιπα τα πέταξε από κάποιο παράθυρο του ορόφου ενός κτιρίου. Αυτά κάποιοι ρουφιάνοι εργάτες τα είδαν και ειδοποίησαν την αστυνομία. Η στρατιωτική υπηρεσία πληροφοριών έστειλε δύο λοχίες να ψάξουν. Εκεί «στρίμωξαν» το νεαρό Χάιμαν Ροζάνσκι, που πρόσφατα είχε μπει στην ομάδα και βοήθησε στο μοίρασμα έντυπου υλικού. Αυτός συνεργάστηκε με τις αρχές. Έτσι συνελήφθησαν και ξυλοκοπήθηκαν πολλά μέλη της ομάδας και 6 κατηγορήθηκαν βάσει του Νόμου περί Κατασκοπείας: οι Μόλλυ Στάιμερ, Τζέικομπ Έιμπραμς, Χάιμαν Λατσόφσκι, Σάμουελ Λίτμαν, Τζέικομπ Σβαρτς και ένας φίλος τους, ο Γκάμπριελ Πρόμπερ.[8]

Η καταστολή από το αμερικανικό κράτος

Η δίκη έγινε γνωστή σαν «υπόθεση Έιμπραμς» και αποτέλεσε νομικό προηγούμενο στην ιστορία των ΗΠΑ, αφού συνδέθηκε με το Νόμο περί Ανυπακοής (Sedition Act), τροποποίηση του Νόμου περί Κατασκοπείας (Espionage Act).

Το πνεύμα της Μόλλυ ήταν τόσο εξεγερτικό,[9] που όταν άρχισε η δίκη (10/10/1918) στο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο στη Νέα Υόρκη, αυτή αρνήθηκε να σηκωθεί. Ο Σβαρτς δεν παρουσιάστηκε ποτέ στο δικαστήριο. Είχε ξυλοκοπηθεί τόσο βάνουσα που πέθανε στο νοσοκομείο στις 14/10, ενώ η δίκη ήταν σε εξέλιξη. Σύμφωνα, πάντως, με συντρόφους του, δολοφονήθηκε. Η κηδεία του εξελίχθηκε σε διαδήλωση. Και στις 25/10 έγινε μνημόσυνη συνάντηση, με 1200 παρευρισκόμενους, όπου μίλησαν ο Τζον Ριντ, που είχε συλληφθεί λόγω της εναντίωσής του στην αμερικανική επέμβαση στη Ρωσία, και ο Χένρυ Γουάινμπεργκερ, δικηγόρος στην υπόθεση Έιμπραμς, που είχε προηγουμένως υπερασπιστεί τον Α. Μπέργκμαν και την Έμμα Γκόλντμαν στη δίκη τους το 1917, για την αντίθεσή τους στη στρατολόγηση. Σύντομα ο Γουάινμπεργκερ θα υπερασπιζόταν και το Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν ώστε να αποφυλακιστεί.

Κατά τη διάρκεια της δίκης η Μόλλυ υπερασπίστηκε σθεναρά τις αναρχικές ιδέες. «Με τον αναρχισμό» δήλωσε, «εννοώ μια νέα κοινωνική τάξη, όπου καμία ομάδα ανθρώπων δε θα διοικείται από άλλη ομάδα ανθρώπων. Η ατομική ελευθερία θα ισχύει με όλη τη σημασία της λέξης. Η ιδιωτική ιδιοκτησία θα καταργηθεί. Κάθε άτομο θα έχει ίσες ευκαιρίες να αναπτυχθεί, και σωματικά και πνευματικά. Δε θα χρειάζεται να παλεύουμε για την καθημερινή μας επιβίωση όπως το ξέρουμε τώρα. Κανείς δε θα ζει από τα προϊόντα των άλλων. Κάθε άτομο θα παράγει όσο μπορεί, και θα απολαμβάνει όσο χρειάζεται –θα λαμβάνει ανάλογα με τις ανάγκες του. Αντί να πολεμάμε να μαζέψουμε λεφτά, θα παλεύουμε για τη μόρφωση, για τη γνώση. Ενώ τώρα οι άνθρωποι στον πλανήτη χωρίζονται σε διάφορες ομάδες, που ονομάζονται έθνη, ενώ ένα έθνος πολεμάει το άλλο –στις πιο πολλές περιπτώσεις θεωρεί τα άλλα ανταγωνιστικά– εμείς, οι εργάτες του κόσμου, θα απλώσουμε τα χέρια μας ο ένας στον άλλον με αδερφική αγάπη. Για την υλοποίηση αυτής της ιδέας θα αφιερώσω όλη μου την ενέργεια, και αν χρειαστεί θα δώσω την ίδια μου τη ζωή».

Καταδικάστηκαν, με μεγάλη αυστηρότητα, σε 15ετή φυλάκιση και 500 δολάρια πρόστιμο (Στάιμερ) και 20ετή φυλάκιση και 1.000 δολάρια πρόστιμο (Λίτμαν, Λατσόφσκι, Έιμπραμς), ενώ ο Ροζάνσκι αφέθηκε με Ζετή αναστολή. Ο Πρόμπερ αθώωθηκε.

Έκαναν έφεση και αφέθηκαν με εγγύηση μέχρι το εφετείο. Η Στάιμερ αμέσως συνέχισε τη δράση της. Για τους επόμενους 11 μήνες συνελήφθη τουλάχιστον 8 φορές και κρατήθηκε για μικρά χρονικά διαστήματα. Μετά άρχισε η φιλία της με την Έμμα Γκόλντμαν.

Συνελήφθη ξανά και φυλακίστηκε για 6 μήνες στο νησί Blackwell, μέχρι τις 29 Απριλίου 1920.

Στο μεταξύ, μπροστά στον κίνδυνο της εφαρμογής των πολύχρονων φυλακίσεων για την υπόθεση Έιμπραμς, οι Λίπμαν, Λατσόφσκι και Έιμπραμς προσπάθησαν να φύγουν στο Μεξικό από τη Νέα Ορλεάνη. Εντοπίστηκαν από ομοσπονδιακούς πράκτορες και το πλοιάριό τους σταματήθηκε στη θάλασσα. Συνελήφθησαν και φυλακίστηκαν στις φυλακές της Ατλάντα, απ' όπου ο Μπέργκμαν είχε μόλις αποφυλακιστεί, με την απέλασή του στη Ρωσία να εκκρεμεί. Έμειναν δύο χρόνια φυλακισμένοι, ως το Νοέμβριο του 1921. Η Στάιμερ έμαθε για τα σχέδιά τους να αποδράσουν, αλλά δεν ήθελε να προδώσει τους συντρόφους και φίλους εργάτες που είχαν μαζέψει 40.000 δολάρια για την εγγύησή τους. Το 1920 μεταφέρθηκε από το Blackwell στις φυλακές του Τζέφερσον Σίτι, στο Μιζούρι, όπου είχε φυλακιστεί η Γκόλντμαν πριν απελαθεί με τον Μπέργκμαν το Δεκέμβριο του 1919.

Ο δικηγόρος τους ήθελε να τους αποφυλακίσει με τον όρο να απελαθούν στη Ρωσία. Η Μόλλυ δε συμφωνούσε, ενώ σε γράμμα της από τη φυλακή δήλωσε: «κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να ζήσει εκεί που επιθυμεί. Κανένα άτομο ή ομάδα δεν έχει το δικαίωμα να με στείλει έξω απ' αυτή ή οποιαδήποτε χώρα... Αυτοί είναι οι σύντροφοί μου και νομίζω ότι είναι εξαιρετικά εγωιστικό, αντίθετο στις αρχές μου σαν Αναρχική-Κομμουνίστρια (Anarchist-Communist) να ζητάω την απελευθέρωση τη δικιά μου και άλλων 3 ατόμων, ενώ χιλιάδες άλλοι πολιτικοί κρατούμενοι σαπίζουν στις αμερικανικές φυλακές».

Η κομμουνιστική καταπίεση στη Ρωσία

Flesin, Volin, Steimer (1926)

Το κράτος δέχτηκε να αποφυλακιστούν και να φύγουν στη Ρωσία με δικά τους έξοδα. Σύντροφοί τους μάζεψαν το ποσό που απαιτούνταν για την απέλαση. Έτσι, στις 24 Νοεμβρίου 1921 οι 4 αναρχικοί μαζί με τη γυναίκα του Έιμπραμς, Μαίρη, έπλευσαν για τη σοβιετική Ρωσία. Η εφημερίδα Fraye Arbeter Shtime (FAS) έγραψε ότι «δε θα δέχονταν το καλωσόρισμα που περίμεναν, αφού η Ρωσία δεν ήταν πια ένας παράδεισος για γνήσιους επαναστάτες, αλλά μια γη εξουσίας και καταπίεσης». Και όντως έτσι ήταν...

Μόλις η Μόλλυ πάτησε πόδι στην μητρική της γη (έφθασαν στη Μόσχα στις 24/12/1921), όπου μια αυτοδιαχειριζόμενη κυβέρνηση των εργατών είχε την εξουσία, βρέθηκε πάλι σε δυσκολία. Είδε τις φυλακές της Μπολσεβίκικης Ρωσίας γεμάτες, όπως αυτές απ' τις οποίες είχε φύγει. Όχι με Μεγάλους Δούκες και στρατηγούς των Τσάρων, αλλά με άνδρες και γυναίκες της εργατικής τάξης. Είχαν τολμήσει να κάνουν στη Ρωσία ότι είχε κάνει αυτή στις ΗΠΑ –είχαν κριτικάρει την κυβέρνηση– ή τουλάχιστον ήταν ύποπτοι δυσαρέσκειας.

Ο Μπέργκμαν και η Γκόλντμαν είχαν ήδη απελαθεί πίσω στις ΗΠΑ, πέφτοντας από τα σύννεφα με την τροπή της επανάστασης. Ο Κροπότκιν είχε πεθάνει το Φεβρουάριο, η εξέγερση της Κροστάνδης είχε συντριβεί, εκατοντάδες αναρχικοί και άλλοι επαναστάτες σάπιζαν στις φυλακές και τα γκούλαγκ, όπου το κρύο, η πείνα και το σκορβούτο τους ισοπέδωνε, ή είχαν εκτελεστεί με τη μπολσεβίκικη τακτική *razstrel* (εκτέλεση με

πυροβολισμό χωρίς ακρόαση ή προειδοποίηση), και τα σοβιέτ των εργατών και αγροτών είχαν γίνει όργανα της κομματικής δικτατορίας, σύμβολα της νέας γραφειοκρατίας.[1]

Ο Έιμπραμς άνοιξε το πρώτο ατμοσιδερωτήριο στη Μόσχα, στο ισόγειο του σοβιετικού υπουργείου εξωτερικών. Παράλληλα, συνεργάστηκε με τους αναρχοσυνδικαλιστές της εφημερίδας Golos Truda (Εργατική Φωνή), που δεν είχαν δεχτεί ακόμα την καταστολή της «δικτατορίας του προλεταριάτου».[2] Η Μόλλυ γνώρισε τον Σένια Φλέσιν, που θα γινόταν ο σύντροφός της μέχρι το τέλος. Ο Φλέσιν συμμετείχε στη Golos Truda στο Πέτρογκραντ και στην αναρχική Συνομοσπονδία NABAT στην Ουκρανία. Γράφοντας στην εφημερίδα της Συνομοσπονδίας το Μάρτιο του 1919, τόνιζε ότι «οι Μπολσεβίκοι ύψωσαν ένα Σινικό τείχος ανάμεσα σ' αυτούς και το λαό». Το Νοέμβριο του 1920 η Συνομοσπονδία διαλύθηκε και ο Σένια, μαζί με τους Βολίν, Μαρκ Μράτσνι, Ααρών και Φάνι Μπάρον, συνελήφθησαν και μεταφέρθηκαν σε φυλακές της Μόσχας. Απελευθερώθηκαν σύντομα, και ο Σένια γύρισε στο Πέτρογκραντ, γνώρισε τη Μόλλυ λίγο μετά την άφιξή της στη Ρωσία και ερωτεύτηκαν.

Ενοχλημένοι καθώς ήταν από την κομμουνιστική καταστολή, ο Σένια και η Μόλλυ οργάνωσαν την Κοινότητα για την Υποστήριξη των Αναρχικών Φυλακισμένων, ταξιδεύοντας στη Ρωσία για να βοηθήσουν τους έγκλειστους συντρόφους τους. Την 1η Νοεμβρίου 1922 συνελήφθησαν με την κατηγορία της «παροχής βοήθειας σε εγκληματικά στοιχεία» και λόγω του ότι επικοινωνούσαν με αναρχικούς στο εξωτερικό. Καταδικάστηκαν σε 2 χρόνια εξορίας στη Σιβηρία. Ξεκίνησαν απεργία πείνας στο Πέτρογκραντ στις 17 Νοεμβρίου και απελευθερώθηκαν την επόμενη μέρα. Τους επιβλήθηκε απαγόρευση εξόδου από την πόλη και να δίνουν το «παρόν» στους μπάτσους κάθε 48 ώρες.

Σύντομα επέστρεψαν στη δράση τους εκ μέρους των φυλακισμένων συντρόφων τους. Στις 9 Ιουλίου 1923 οι μπάτσοι μπήκαν στο δωμάτιο που έμεναν και τους συνέλαβαν ξανά με την κατηγορία της προπαγάνδισης αναρχικών ιδεών, για παραβίαση των άρθρων 60-63 του Σοβιετικού Ποινικού Κώδικα. Διαχωρίστηκαν από τους υπόλοιπους συντρόφους και άρχισαν πάλι απεργία πείνας. Μετά από διαμαρτυρίες που έγιναν στον Τρότσκι από ξένους αναρχοσυνδικαλιστές σε συνέδριο της Κόκκινης Διεθνούς των Επαγγελματικών Συνδικάτων (Προφιντέρν) πέτυχαν την αποφυλάκισή τους. Τώρα, όμως, κινδύνευαν με απέλαση από τη χώρα. Έτσι, στις 27 Σεπτεμβρίου 1923 μεταφέρθηκαν με πλοίο στη Γερμανία.

Στην εξορία

Πήγαν αμέσως στο Βερολίνο, όπου τους περίμεναν η Γκόλντμαν και ο Μπέργκμαν. Έφτασαν πεινασμένοι και άφραγκοι και χωρίς μόνιμο διαβατήριο. Για τα επόμενα 25 χρόνια έζησαν σαν πολίτες «Νάνσεν», αναρχικοί χωρίς πατρίδα, μέχρι που απέκτησαν Μεξικανική υπηκοότητα το 1948. Από το Βερολίνο η Μόλλυ δημοσίευσε δύο άρθρα στην εφημερίδα του Λονδίνου Freedom, το «Αποχωρώντας από τη Ρωσία» (δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 1924) και το «Οι Κομμουνιστές σαν Φυλακιστές» (δημοσιεύτηκε το Μάιο του 1924), στα οποία περιέγραφε τις πρόσφατες εμπειρίες της.

Στο Βερολίνο, και μετά στο Παρίσι, ο Σένια και η Μόλλυ συνέχισαν τη δουλειά τους με την υπεράσπιση των αναρχικών. Μαζί με τους Μπέργκμαν, Γκόλντμαν, Αλεξάντερ Σαπίρο, Βολίν και Μράτονι συνεργάστηκαν στην Επιτροπή για την Υπεράσπιση των Επαναστατών που φυλακίστηκαν στη Ρωσία (1923-1925) και το Ταμείο Αλληλεγγύης για το Διεθνή Σύνδεσμο Εργατών για τους Αναρχικούς και Αναρχο-συνδικαλιστές που φυλακίστηκαν στη Ρωσία (1926-1932), στέλνοντας συνέχεια δέματα και μηνύματα συμπαράστασης στους φυλακισμένους και εξόριστους συντρόφους τους. Τα αρχεία τους ήταν γεμάτα από γράμματα φυλακισμένων στη Σιβηρία, τη Λευκή Θάλασσα, την Κεντρική Ασία, από μέρη με εξωτικά ονόματα όπως Πινέγκα, Μινούσινσκ, Ουστ-Κούλομ, Νάριμ και Γιένισελσκ, που συνιστούσαν το Αρχιπέλαγος των Γκούλαγκ. Κάποια από τα γράμματα που είχαν, ήταν από αναρχικούς που είχαν γνωρίσει στην Αμερική.

Στο Παρίσι, όπου η Μόλλυ και ο Σένια πήγαν το 1924, έζησαν σε ένα δωμάτιο, με τον Βολίν και την οικογένειά του, πριν μετακομίσουν μαζί με άλλον έναν αναρχικό φυγά, το Ζακ Ντουμπίνσκι. Το 1927 συνεργάστηκαν με τους Βολίν, Ντουμπίνσκι και Μπέργκμαν στην Ομάδα Αμοιβαίας Βοήθειας στο Παρίσι για να σταθούν αλληλέγγυοι σε εξόριστους αναρχικούς, όχι μόνο από τη Ρωσία αλλά και από Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Βουλγαρία. Άφραγκοι, χωρίς χαρτιά, και με το συνεχή κίνδυνο απέλασης, που σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να σήμαινε και θάνατο.

Παράλληλα, συνεργάστηκαν με τους Βολίν, Μπέργκμαν και άλλους στην αποκήρυξη της Οργανωτικής Πλατφόρμας που σχεδιάστηκε από έναν άλλο ρώσο εξόριστο, τον Πήτερ Αρσίνοβ, με τη βοήθεια του Νέστορα Μάχνο. Για το Σένια και τη Μόλλυ, η Οργανωτική Πλατφόρμα,[3] που πρότεινε τη δημιουργία μιας κεντρικής εκτελεστικής επιτροπής, περιείχε σπόρους εξουσιασμού και συγκρουόταν με τη βασική αναρχική αρχή της τοπικής αυτονομίας. «Αλλοίμονο», έγραψε η Μόλλυ το Νοέμβριο του 1927, «το όλο πνεύμα αυτής της «πλατφόρμας» διακατέχεται με την ιδέα ότι οι μάζες ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΑΘΟΔΗΓΟΥΜΕΝΕΣ κατά τη διάρκεια της επανάστασης. Εκεί αρχίζει το κακό, όλα τα υπόλοιπα... βασίζονται σ' αυτή τη γραμμή. Υπερασπίζεται ένα Αναρχικό Κομμουνιστικό Εργατικό Κόμμα, ένα στρατό... για ένα σύστημα άμυνας της επανάστασης που αναπόφευκτα θα οδηγήσει στη δημιουργία ενός συστήματος κατασκοπείας, ανακριτών, φυλακών και δικαστών, συνεπώς μια ΤΣΕΚΑ».[4]

Ο Σένια και η Μόλλυ πήγαν πάλι στο Βερολίνο όπου ο Σένια εργάστηκε σα φωτογράφος, με μεγάλη επιτυχία, αλλά γύρισαν πίσω στο Παρίσι το 1933 όταν ο Χίτλερ κατέλαβε την εξουσία. Το 1926 ξαναβρέθηκαν στο σπίτι του Βολίν με το ζευγάρι Έιμπραμς, που έφτασαν από τη Ρωσία, απογοητευμένοι από το σοβιετικό σύστημα. Στη συνέχεια πήγαν στο Μεξικό, όπου έζησαν μέχρι το τέλος της ζωής τους. Όσο για τους υπόλοιπους παλιούς συντρόφους τους, ο Λατσόφσκι πήγε στο πατρικό του στο Μινσκ και δεν ακούστηκε κάτι γι' αυτόν (γράφτηκε ότι σκοτώθηκε από τους Ναζί), ο Λίπμαν εργάστηκε σαν αγρονόμος ώσπου με το Μεγάλο Διωγμό του Στάλιν συνελήφθη και εκτελέστηκε. Η γυναίκα του Έθελ στάλθηκε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης της Σιβηρίας για 10 χρόνια και μετά βρέθηκε να ζει στη Μόσχα, μόνη της και άπορη.[5] Ο μοναχογιός τους σκοτώθηκε στο μέτωπο κατά τον πόλεμο με το Χίτλερ.

Το ξέσπασμα του πολέμου το 1939 τους βρήκε στο Παρίσι. Σύντομα, λόγω των εβραϊκών ριζών τους και των δικών που είχαν ως αναρχικοί, βρέθηκαν στο στόχαστρο. Η Μόλλυ φυλακίστηκε στις 18 Μαΐου 1940, ενώ ο Σένια, με τη βοήθεια Γάλλων συντρόφων, κατάφερε να διαφύγει σε άλλες περιοχές της χώρας, που δεν είχαν ακόμα καταληφθεί. Η Μόλλυ με κάποιο τρόπο κατάφερε να διαφύγει και οι δυο τους πήγαν στη Μασσαλία, όπου είδαν για τελευταία φορά το φίλο τους Βολίν το φθινόπωρο του 1941. Σύντομα πέρασαν τον Ατλαντικό και πήγαν στην Πόλη του Μεξικό.

Για τα επόμενα 20 χρόνια, ο Σένια λειτούργησε ένα στούντιο φωτογραφίας με το όνομα Σέμο (από το Σε-νια και Μό-λλυ). Τότε δημιούργησαν στενή σχέση με τους ισπανούς συντρόφους της ομάδας Tierra y Libertad (Γη και Ελευθερία), και είχαν και επαφή με τους Έιμπραμς, παρά τη φιλία που είχαν εκείνοι με τον Τρότσκι, που ήταν κι αυτός εξόριστος εκεί. Ο Έιμπραμς εξέδωσε μια εφημερίδα στη γλώσσα Yiddish, ενώ η Μόλλυ είχε τακτική επικοινωνία με αναρχικά έντυπα, καθώς μιλούσε άνετα ρωσικά, Yiddish, αγγλικά, γερμανικά, γαλλικά και ισπανικά. Έζησε στην πόλη Cuernavaca με το σύντροφό της, μέχρι το θάνατό της από ανακοπή καρδιάς στις 23 Ιουλίου 1980. Ο Σένια, συντετριμμένος από το χαμό της συντρόφου του, εξέπνευσε στις 19 Ιουνίου 1981.

Το πνεύμα ανυποταξίας

Η καπιταλιστική κυβέρνηση των ΗΠΑ και η Κομμουνιστική κυβέρνηση της Ρωσίας αποδείχθηκαν ίδιες –απέδειξαν ότι δεν υπάρχει ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στη μία κυβέρνηση και την άλλη, ανεξάρτητα από τις προφάσεις με τις οποίες ιδρύεται. Οι Αναρχικοί πάντα ισχυρίζονταν ότι ένα Σοσιαλιστικό κράτος που ιδρύεται δεν είναι ούτε ίχνος λιγότερο δεσποτικό από ένα καπιταλιστικό –ότι, η φύση της θέσης του και το πρόγραμμά του το προορίζουν να γίνει ακόμα πιο αδίστακτο στην καταπίεση όλων όσων τόλμησαν να είναι ανικανοποίητοι ή να διεκδικήσουν την αληθινή ελευθερία από την οικονομική ή πολιτική σκλαβιά. Η «Δικτατορία του Προλεταριάτου» στη Ρωσία είχε απλά επιβεβαιώσει αυτή την πρόβλεψη.[1]

Το 1960, όταν ζητήθηκε απ' αυτή και το σύντροφό της να γράψουν τα απομνημονεύματά τους, η Μόλλυ απάντησε: «Και οι δυο μας αισθανόμαστε ότι αυτό που κάναμε στη ζωή ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΤΟ ΚΑΝΟΥΜΕ. Αγωνιστήκαμε ενάντια στην αδικία με σεμνό τρόπο όσο πιο καλά μπορούσαμε, και αν το αποτέλεσμα ήταν η φυλάκιση, η σκληρή δουλειά και πολλή ταλαιπωρία, εντάξει, αυτό είναι κάτι που κάθε ανθρώπινο πλάσμα που αγωνίζεται για μια καλύτερη ανθρωπότητα πρέπει να περιμένει. Πολεμήσαμε την τυραννία από την εφηβεία μας, όπου και να τη συναντήσαμε... λόγω της πρόωρης καταδίκης, από τη μεριά μας, μιας κοινωνίας πλούσιων και φτωχών, πολυτέλειας και μιζέριας, άγνοιας και βαρβαρότητας, μια τέτοια κοινωνία είναι λάθος, και ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΙ. Αλλά δε ζητάμε εύσημα για ό,τι κάναμε. Συνεπώς προτιμάμε να μείνουμε στη σκιά».

Το πόσο μακριά ήταν οι εργατικές μάζες της Ρωσίας από την ελευθερία μπορεί να ειπωθεί στο γράμμα της Μόλλυ Στάιμερ που ακολουθεί:

«ΑΠΟΧΩΡΩΝΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΣΙΑ

Ανάμεσα σε άλλα που έχουν γραφτεί στον αμερικανικό τύπο είναι ότι είμαι ιδιαίτερα χαρούμενη που φεύγω από τη Ρωσία, και ότι προτίμησα την εξορία στη Γερμανία από την ελευθερία στη Ρωσία. Αυτή η δήλωση που αποδίδουν σε μένα είναι ένα σκόπιμο ψέμα!

Είναι αλήθεια ότι η υποκρισία, μισαλλοδοξία και προδοσία των Μπολσεβίκων μου δημιούργησε ένα αίσθημα αγανάκτησης και εξέγερσης, αλλά, ως Αναρχική, δεν έχω καμία εκτίμηση ή υπεράσπιση για καμία κυβέρνηση καμμίας χώρας, και η δήλωση ότι προτιμώ την εξορία στη Γερμανία παρά την ελευθερία στη Ρωσία είναι γελοία και ψευδής.

Έκανα σαφές στον ανταποκριτή του τύπου με τον οποίο μίλησα ότι παρά τις δυσκολίες που είχα ν' αντιμετωπίσω στη Ρωσία, λυπήθηκα βαθύτατα όταν έπρεπε να φύγω απ' τη χώρα. Αυτό δεν ήταν αλήθεια όταν έφυγα από την Αμερική. Αν και έχω όλη μου την οικογένεια, καλούς συντρόφους και πολλούς αγαπημένους φίλους στις ΗΠΑ. Κι όμως, όταν απελάθηκα από εκεί από την καπιταλιστική κυβέρνηση, δεν το πήρα τόσο σοβαρά. Δεν ήταν έτσι στην περίπτωση της Ρωσίας. Ποτέ δεν ένιωσα τέτοια κατάθλιψη όπως όταν καταδικάστηκα σε εξορία από τη Ρωσία. Η αγάπη μου για τη Ρωσία και το λαό της είναι πολύ βαθιά για να χαρώ που είμαι στην εξορία, ειδικά σε μια περίοδο που δέχονται εξαιρετική καταπίεση και τις πιο άγριες διώξεις. Αντίθετα, θα προτιμούσα να είμαι εκεί, και μαζί με τους εργάτες και τους αγρότες, να ψάξουμε για ένα δρόμο για να σπάσουμε τις αλυσίδες της Μπολσεβικικής τυραννίας.

Θεωρώ τη Μπολσεβικική κυβέρνηση το χειρότερο εχθρό της Ρωσίας. Το σύστημα κατασκοπείας που έχει, είναι, ίσως, το χειρότερο σε όλο τον κόσμο. Η κατασκοπεία υπερσκιάζει όλη τη σκέψη, όλες τις δημιουργικές προσπάθειες και δράσεις. Παρά τις ιστορίες για το αντίθετο που διαλαλούν οι ξένοι παρατηρητές που πέρασαν λίγες εβδομάδες ή μήνες στο Ρωσικό έδαφος υπό Μπολσεβίκους οδηγούς, και παρά τις δηλώσεις αυτών που πληρώθηκαν από τους Μπολσεβίκους για τις υπηρεσίες τους, δεν υπάρχει ΚΑΜΙΑ ελευθερία γνώμης στη Ρωσία. Κανείς δεν επιτρέπεται να εκφράσει μια γνώμη αν δεν είναι υπέρ της άρχουσας τάξης. Αν κάποιος εργάτης τολμήσει να πει ο,τιδήποτε σε μια συνάντηση στο εργοστάσιό του ή το Συνδικάτο του, που δεν αρέσει στους Κομμουνιστές, είναι σίγουρο ότι θα βρεθεί στη φυλακή ή θα λογοδοτήσει στους πράκτορες της GPU (το νέο όνομα της Tcheka) σαν αντεπαναστάτης. Χιλιάδες εργάτες, φοιτητές, άνδρες και γυναίκες υψηλών ακαδημαϊκών γνώσεων, όπως και αμόρφωτοι αλλά έξυπνοι αγρότες, σαπίζουν σήμερα σε Σοβιετικές φυλακές. Στον κόσμο λένε ότι είναι αντι-επαναστάτες και ληστές. Αν και είναι το πιο ιδεαλιστικό και επαναστατικό λουλούδι στη Ρωσία, κατηγορούνται ενώπιον του λαού με τις πιο ψευδείς κατηγορίες, ενώ οι διώκτες τους, οι «Κομμουνιστές» που εκμεταλλεύονται και τρομοκρατούν το λαό, αυτο-αποκαλούνται επαναστάτες και σωτήρες των καταπιεσμένων. Πίσω από την επαναστατική φρασεολογία κρύβουν πράξεις που σε καμία καπιταλιστική κυβέρνηση στη γη δε θα επιτρεπόταν να διαπράξει χωρίς να υπάρχει μια διαμαρτυρία από τον υπόλοιπο λαό.

Αφήστε με να δώσω μερικά παραδείγματα του πώς αντιμετωπίζουν το προλεταριάτο οι αποκαλούμενοι επαναστάτες:

Στις 5 Μαρτίου 1923, το Εργοστάσιο Ρούχων της Κεντρικής Κυβέρνησης στο Πέτρογκραντ μείωσε τα ημερομίσθια των εργατών 30%, χωρίς προηγούμενη ειδοποίηση και χωρίς να δώσει καμία εξήγηση σε κανέναν. Όταν οι μισθοί δόθηκαν, κάθε εργάτης είχε την εντύπωση ότι αυτό ήταν λογιστικό λάθος, και πήγαν να ζητήσουν εξηγήσεις στο γραφείο, έτσι 1200 εργάτες πορεύτηκαν ταυτόχρονα για να ρωτήσουν γιατί έλειπε τόσο μεγάλο μέρος του μισθού τους. Αμέσως, ο διευθυντής του εργοστασίου απάντησε, ότι οι εργάτες έπρεπε να ήταν ικανοποιημένοι με αυτό που έπαιρναν και πρέπει να τους ευχαριστήσουν (τους διευθυντές και την κυβέρνηση) για το ότι τους δίνει και δουλειά. Έκπληκτοι σε μια τέτοια απάντηση και γεμάτοι αγανάκτηση, αποφάσισαν να μη συνεχίσουν τη δουλειά μέχρι να πάρουν μια ικανοποιητική απάντηση. Οι εκπρόσωποι των συνδικάτων καλέστηκαν ως εκ τούτου, αλλά αυτοί οι επίσημοι αρνήθηκαν να έρθουν έως ότου οι εργάτες επέστρεφαν στις μηχανές τους. Ο διευθυντής του εργοστασίου τους είπε επίσης ότι αν τολμούσαν να απεργήσουν, θα θεωρούνταν όλοι αντι-επαναστάτες και θα αντιμετωπίζονταν κατάλληλα. Αμέσως οι εργάτες κάλεσαν συνάντηση. Ενώ συζητούσαν τα παράπονά τους, μπήκαν οι εκπρόσωποι των συνδικάτων. Αλλά αντί να είναι θετικοί προς τους εργάτες, ένας απ' αυτούς τους «υπεραπιστές των εργατών» χτύπησε τη γροθιά του στο τραπέζι και κραύγασε με βροντώδη φωνή: «Σας διατάζω να επιστρέψετε στη δουλειά σας».

Φυσικά, τέτοια συμπεριφορά δημιούργησε σε όλους τους παρευρισκόμενους μεγάλο επίπεδο διέγερσης. Η τάξη επανήλθε με πικρία και η συζήτηση συνεχίστηκε. Ένας ηλικιωμένος εργαζόμενος σηκώθηκε και συσχέτισε τις συνθήκες υπό τις οποίες ήταν αναγκασμένος αυτός και η οικογένειά του να ζουν, και ρώτησε πώς θα μπορούσε να μην πεθάνει της πείνας με τα άθλια μεροκάματα που έπαιρνε. Η περιγραφή της ζωής του ήταν ο καθρέφτης της ζωής που είχαν όλοι, και οδήγησε στην ακόλουθη μίζερη σκηνή. Όλοι ξαφνικά ξέσπασαν σε λυγμούς. Νέοι και γέροι, άνδρες και γυναίκες, έκλαιγαν όλοι, και πολλοί στο ακροατήριο λιποθύμησαν.

Μετά από μερικές ώρες ήρθαν αρκετοί αξιωματούχοι που αντιπροσώπευαν τη GPU, το Συνδικάτο και μαζί με τον αρχιδιευθυντή των εργοστασίων Ρούχων του Πέτρογκραντ, ανακοίνωσαν ότι τα μεροκάματα θα μειώνονταν μόνο 18% αντί για 30%. Οι εργάτες τότε αποφάσισαν να συνεχίσουν την εργασία και η ηρεμία επικράτησε στο εργοστάσιο. Αλλά στο τέλος της επόμενης εβδομάδας 120 εργάτες, που θεωρήθηκαν ότι ήταν πιο ειλικρινείς και αποφασισμένοι από τους άλλους, αποβλήθηκαν από το εργοστάσιο, και από το Συνδικάτο, και βρέθηκαν στη μαύρη λίστα. Δηλαδή σε όλα τα διαβατήριά τους γράφτηκε: «Πολίτης... που αποβλήθηκε από το Εργοστάσιο Ρούχων της Κεντρικής Κυβέρνησης για ανταρσία ενάντια στην Κυβέρνηση των Εργατών και Αγροτών, με το σκοπό της κατάληψης του εργοστασίου».

Τώρα, ας πάρουμε το παράδειγμα του εργοστασίου Σκόροκχαντ. Τον Ιούνιο του 1923 το Συνδικάτο Δερματοποιών και η Κομμουνιστική Επιτροπή του εργοστασίου Σκόροκχαντ αποφάσισαν, χωρίς να συμβουλευτούν τους εργάτες, ότι ένας χώρος του συνδικάτου της περιφέρειας θα έπρεπε να επισκευαστεί σε βάρος των εργατών του Σκόροκχαντ (περίπου 3000 στον αριθμό). Σε κάθε ένα τομέα έλεγαν ότι πρέπει να δουλέψουν 8 ώρες υπερωρίες για να καλύψουν τα έξοδα του συνδικάτου, και ότι «οι υπόλοιποι τομείς έχουν συμφωνήσει». Όλοι οι τομείς, χωρίς να ξέρουν ο ένας τον άλλον, αρνήθηκαν αγανακτισμένοι για τους ακόλουθους λόγους:

Επειδή το Συνδικάτο δεν είναι εργατικό, αλλά Κομμουνιστικό, μόνο κομμουνιστικές διαλέξεις γίνονται εκεί, και καμία άλλη δεν επιτρέπεται.

Επειδή ακόμη και αν συμφωνούσαν κατά κανόνα να δουλέψουν για λογαριασμό του συνδικάτου, δυσανεκτήθηκαν για την πράξη των αξιωματούχων του Συνδικάτου και της «Κομμουνιστικής» Επιτροπής, που αποφάσισαν γι' αυτούς, σαν να ήταν οι φουκαράδες που θα έκαναν τη δουλειά.

Οι εργάτες απαιτήσαν μια συνάντηση όλου του εργοστασίου. Αυτό δεν το επέτρεψαν το Συνδικάτο και η επιτροπή του εργαστήριου (που συνήθως αποτελείται από Κομμουνιστές ή συμπαθούντες των Κομμουνιστών). Εκείνη τη μέρα κανείς δεν έμεινε να κάνει υπερωρίες. Την επόμενη μέρα, όταν αυτή η άρνηση επαναλήφθηκε, οι πόρτες του εργοστασίου κλειδώθηκαν, και τα συνήθη «πάσο» που δίνονταν στους εργάτες για να φύγουν δε μοιράστηκαν. Περίπου οι μισοί εργάτες επέστρεψαν στη δουλειά και οι άλλοι μισοί περίμεναν μέχρι να περάσουν 2 ώρες και να ανοίξουν οι πόρτες. Κάθε βράδυ εκείνης της εβδομάδας γινόταν το ίδιο πράγμα. Οι πόρτες κλειδώνονταν και τα πάσο δε δίνονταν. Οι υπόλοιποι εργάτες που συνέχισαν να δουλεύουν το έκαναν λόγω του φόβου να μην αποβληθούν. Ως συνήθως, μια εβδομάδα αργότερα, αυτοί οι εργάτες των διάφορων τμημάτων που δε συμπεριφέρθηκαν σαν πρόβατα, αλλά έδειξαν χαρακτήρα και πνεύμα, αποβλήθηκαν.

Τον ίδιο μήνα –Ιούνιο του 1923– οι εργάτες του εργοστασίου και ναυπηγείου Πούτιλοβ κατέβηκαν σε απεργία, απαιτώντας αύξηση των μισθών τους και την κατάργηση της πρακτικής της αφαίρεσης μεγάλου μέρους του εβδομαδιαίου μισθού τους με υψηλή φορολογία. Η Κυβέρνηση επιβάλλει να δίνεται ένα μέρος από το μικρό μισθό που παίρνουν οι εργάτες στη Ρωσία σε διάφορους σκοπούς –χωρίς να παίρνει τη γνώμη των εργατών φυσικά– όπως στους ανάπηρους του Κόκκινου στρατού, τον Κόκκινο στρατό και το Στόλο Κόκκινων Αεροπλάνων, την «Πολιτιστική» δουλειά, συνδικαλιστικές εισφορές και άλλα αμέτρητα πράγματα. Λόγω αυτών των μειώσεων οι εργάτες, κατά καιρούς, δεν έπαιρναν ούτε το μισό μισθό τους.

Μετά από μια τριήμερη απεργία, οι μισθοί των εργατών στο Πούτιλοβ αυξήθηκαν. Αλλά δεν έγινε δεκτό το δεύτερο αίτημά τους, και οι εργάτες παρόλα αυτά συνέχισαν να δουλεύουν. Πάντως, σαν αποτέλεσμα της απεργίας, περίπου 400 εργάτες αποβλήθηκαν και 100 συνελήφθησαν. Το πιο τραγικό κομμάτι αυτής της ιστορίας είναι ότι το Συνδικάτο και οι Επιτροπές Εργαστηρίων, φυσικά υπό Κομμουνιστική διοίκηση, συμμετείχαν σ' αυτές τις αποβολές και συλλήψεις, σε συνεργασία με τη διοίκηση του εργοστασίου και το Πολιτικό Τμήμα της Κυβέρνησης, αφού υπάρχει νόμος στη Ρωσία σύμφωνα με τον οποίον δε μπορεί να αποβληθεί κάποιος εργάτης χωρίς τη συγκατάβαση του Συνδικάτου και της Επιτροπής Εργαστηρίου. Αλλά η Κυβέρνηση λύνει αυτό το πρόβλημα τοποθετώντας τους δικούς της πράκτορες σαν αξιωματούχους των Συνδικάτων και των Επιτροπών Εργαστηρίων.

Έτυχε να κρατηθώ στις ίδιες φυλακές που κρατήθηκαν οι 100 εργάτες του Πούτιλοβ. Όταν τους ρώτησα γιατί φυλακίστηκαν, έλαβα την απάντηση: «Μας κατηγορούν για αντεπανάσταση, ο Θεός ξέρει τι εννοούσαν μ' αυτό».

Τα παραπάνω γεγονότα που αναφέρω αφορούν μόνο το Πέτρογκραντ. Αλλά υπάρχουν χιλιάδες παρόμοιες περιπτώσεις σε όλη τη σημερινή Ρωσία, και όμως οι Μπολσεβίκοι συνεχίζουν να δημοσιεύουν ιστορίες για τις μεγαλειώδεις συνθήκες και όσοι ζουν ελεύθερα, στη σκιά της GPU, δε μπορούν να πουν την αλήθεια στον κόσμο. Αν προσπαθήσει κάποιος να το κάνει, ή αν ακόμα προσπαθήσει να υπερασπιστεί τα δικαιώματά του μέσα στη Ρωσία, θα βρεθεί καταχωρημένος σαν αντεπαναστάτης ή ληστής, κινδυνεύοντας να συλληφθεί ανά πάσα στιγμή.

Όχι, ΔΕΝ είμαι χαρούμενη που είμαι έξω από τη Ρωσία. Προτιμούσα να είμαι εκεί και να βοηθώ τους εργάτες να πολεμήσουν τις τυραννικές πράξεις του υποκριτών Κομμουνιστών», (Μόλλυ Στάιμερ, Βερολίνο Νοέμβριος 1923).

Μετάφραση-Απόδοση: Αναρχικός Πυρήνας ΞΑΝΑ ΣΤΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

«Ακόμα κι όταν ήμασταν στη Ρωσία διαμαρτυρηθήκαμε ενάντια στην ισοπεδωτική μηχανή που είδαμε στην πιο δόλια έκφρασή της. Μπορώ να πω για μένα, και το σύντροφό μου Αλεξάντερ Μπέρκμαν, ότι δε χάσαμε καμία ευκαιρία να πάμε από τον ένα Μπολσεβίκο ηγέτη στον άλλον, να υποστηρίξουμε τα άτυχα θύματα της Τσε-Κα. Μας είπαν αδιάφορα: «περιμένετε μέχρι να κερδίσουμε όλα τα μέτωπα και τότε θα δείτε τη μεγαλύτερη πολιτική ελευθερία να εγκαθιδρύεται στη Σοβιετική Ρωσία». Αυτή η διαβεβαίωση επαναλήφθηκε πολλές φορές τόσο πειστικά που αρχίσαμε να αναρωτιόμαστε αν είχαμε κατανοήσει την επίδραση της Επανάστασης στα δικαιώματα του ατόμου, όσον αφορά την πολιτική άποψη. Αποφασίσαμε να περιμένουμε. Αλλά πέρασαν εβδομάδες και μήνες και δεν υπήρχε καμία ανάπαυλα στην αμείλικτη εξόντωση όλων των ανθρώπων που τολμούσαν να διαφωνήσουν ακόμα και στο ελάχιστο με τις μεθόδους του Κομμουνιστικού Κράτους. Ήταν μόνο μετά το μακελειό της Κρονστάνδης, που μαζί με το σύντροφό μας Αλεξάντερ Σαπίρο αισθανθήκαμε ότι δεν είχαμε το δικαίωμα να περιμένουμε κι άλλο, ότι ήταν επιτακτικό για μας τους παλιούς επαναστάτες να φωνάξουμε την αλήθεια. Παρ' όλα αυτά περιμέναμε μέχρι να τελειώσουν όλα τα μέτωπα, αν και ήταν πικρό να μένουμε σιωπηλοί όταν 400 πολιτικοί κρατούμενοι (διαφωνούντες) μεταφέρθηκαν βίαια από τις φυλακές Boutirka σε απομακρυσμένα σημεία. Όταν η Φάνι Μπάρον και ο Λεβ Τσέρνι δολοφονήθηκαν [Σημ: είχε στοιχειοθετηθεί μέχρι και η κατηγορία της «συμμετοχής» στην «παράνομη ομάδα Λεβ Τσέρνι», η οποία ήταν εφεύρημα των μπολσεβίκων που ισχυρίζονταν ότι διέθεταν και ντοκουμέντα που επιβεβαίωναν την ύπαρξή της]. Επιτέλους η άγια μέρα ήρθε, τα μέτωπα έκλεισαν. Αλλά η πολιτική ισοπεδωτική μηχανή συνέχισε, χιλιάδες συντρίφτηκαν από τους τροχούς της» (Εμα Γκόλντμαν, Η Πολιτική Σοβιετική Ισοπεδωτική Μηχανή, Βαρκελώνη Δεκέμβριος 1936).

Πηγές:

1. Cienfuegos Press Anarchist Review, #4 (1978).
2. Avrich, Paul, Anarchist Portraits, Princeton University, New Jersey, 1988.
3. KSL: Bulletin of the Kate Sharpley Library No. 68, Οκτώβριος 2011.
4. GP Maximov, The Guillotine At Work Vol 1: The Leninist Counter-Revolution, AK Press, 1979.
5. jwa.org.
6. libcom.org.
7. theanarchistlibrary.org.

8. spartacus.schoolnet.co.uk.
9. gulaganarchists.wordpress.com.
10. Polenberg, Richard, *Fighting Faiths: the Abrams case, the supreme court and free speech*, Viking, 1987.
11. Β. Σερτζ, Α. Μπέργκμαν, *Οι Ιζβέστιες της Κροστάνδης, Ελεύθερος Τύπος* 1979.
12. Avrich, Paul. *Anarchist voices*, AK Press, 2005.

Από την ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, φ. 114, Μάρτιος 2012